

4.1. Podstawowe rodzaje ryzyka w działalności Grupy mBanku

Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie, że Bank zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka wynikającymi z realizacji przyjętej Strategii Grupy mBanku, w szczególności poprzez zatwierdzanie strategii i procesów zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Grupie.

Na koniec grudnia 2016 roku wskazane poniżej rodzaje ryzyka były uznawane za istotne w działalności Grupy mBanku.

Ryzyko kredytowe	• Ryzyko kontrahenta/defaultu: ryzyko strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta ze swoich zobowiązań oraz ryzyko zmniejszenia wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej na skutek pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.• Ryzyko koncentracji: ryzyko znacznej koncentracji strat kredytowych w związku z występowaniem dużych zaangażowań.• Ryzyko rezydualne: ryzyko wynikające z mniejszej niż zakładano skuteczności przyjętych zabezpieczeń i tym samym nieskuteczności zastosowanych technik redukcji ryzyka kredytowego.• Ryzyko rezerw: ryzyko niedoszacowania poziomu rezerw kredytowych dla ekspozycji w stanie default.• Ryzyko udziałowe inwestycyjne: ryzyko zmniejszenia wartości ekonomicznej ekspozycji udziałowej, niebędącej przedmiotem obrotu na regulowanym rynku kapitałowym, w wyniku pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta.
Ryzyko rynkowe	Ryzyko niekorzystnej dla Banku zmiany bieżącej wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach Banku następującej w wyniku zmian czynników ryzyka rynkowego - stóp procentowych, kursów walutowych, cen akcji i kwotowań indeksów, implikowanych zmienności instrumentów opcyjnych, oraz spreadów kredytowych.
Ryzyko operacyjne	Ryzyko poniesienia straty wynikającej z nieadekwatnych lub wadliwych wewnętrznych procesów, systemów, błędów lub działań podjętych przez pracownika Banku oraz ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje w szczególności następujące podkategorie: ryzyko prawne, ryzyko działania systemów informatycznych, ryzyko kadrowe i organizacyjne, ryzyko bezpieczeństwa, ryzyko braku zgodności.
Ryzyko biznesowe	Ryzyko strat z tytułu odchylenia rzeczywistego wyniku operacyjnego Grupy mBanku od planowanego poziomu.
Ryzyko płynności	Ryzyko utraty zdolności finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań płatniczych wynikających z posiadanych przez Bank pozycji bilansowych i pozabilansowych na dogodnych dla Banku warunkach i po cenie rynkowej zobowiązań.
Ryzyko reputacji	Ryzyko wynikające z negatywnego postrzegania mBanku lub jego spółek zależnych przez interesariuszy.
Ryzyko modeli	Ryzyko negatywnych konsekwencji związanych z decyzjami podejmowanymi na podstawie danych wyjściowych modeli, które zostały nieprawidłowo zbudowane bądź są niewłaściwie administrowane.
Ryzyko kapitałowe	Ryzyko wynikające z braku zapewnienia odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie nieoczekiwanych strat.

mBank monitoruje wszystkie powyższe rodzaje ryzyka. W dalszej części rozdziału zostały przedstawione zasady związane z procesem monitorowania ryzyka kredytowego, rynkowego, płynności i operacyjnego w ramach Grupy mBanku, w oparciu o miary ryzyka stosowane w mBanku, z uwzględnieniem różnic wynikających z rodzaju i skali działalności realizowanej przez Grupę.

Szczegółowe informacje dotyczące zarządzania powyższymi rodzajami ryzyka, jak również informacje dotyczące zarządzania pozostałymi rodzajami ryzyka, to jest ryzykiem biznesowym, ryzykiem reputacji, ryzykiem modeli i ryzykiem kapitałowym zostały zawarte w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy mBanku w rozdziale 3. Zarządzanie ryzykiem.

Ryzyko kredytowe

Organizując procesy zarządzania ryzykiem kredytowym Bank kieruje się zasadami i wymaganiami określonymi w uchwałach i rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego (w szczególności

Rekomendacji S i T) oraz w rozporządzeniu CRR/CRD IV, które dotyczą zarządzania ryzykiem kredytowym.

Narzędzia i miary

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów Grupy przeprowadzana jest w oparciu o wspólne modele statystyczne stworzone na potrzeby stosowania metody AIRB (ang. Advanced Internal Rating-Based approach, czyli *Metody zaawansowanych ratingów wewnętrznych*), ujednolicone narzędzia i bazuje na wspólnych definicjach pojęć i parametrów stosowanych w procesie zarządzania i oceny ryzyka kredytowego. Bank dba o utrzymanie ich spójności na poziomie Grupy.

Grupa stosuje odrębne modele dla różnych segmentów klientów. Zasady jednoznacznego przyporządkowywania klientów do danego systemu są uregulowane w przepisach wewnętrznych Banku i spółek Grupy.

Zarówno Bank, jak i spółki Grupy, w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym wykorzystują podstawowe miary ryzyka zdefiniowane w metodzie AIRB (*default*: niewykonanie zobowiązania):

- PD (ang. Probability of Default) – prawdopodobieństwo zdarzenia default (%);
- LGD (ang. Loss Given Default) – względna strata w przypadku zdarzenia default (%);
- EAD (ang. Exposure at Default) – ekspozycja w momencie wystąpienia zdarzenia default (kwota);
- EL (ang. Expected Loss) – oczekiwana strata w wyniku zdarzenia default (w ujęciu kwotowym), a także miary pokrewne, takie jak:
- RD (ang. Risk Density) – względna oczekiwana strata, stosunek EL do EAD (%);
- LAD (ang. Loss at Default) – oczekiwana strata w przypadku wystąpienia zdarzenia default (kwotowa wartość LGD).

W procesie decyzyjnym, na potrzeby raportowania oraz komunikacji z jednostkami biznesowymi parametry PD oraz EL są wyrażane w języku klas ratingowych, których definicje (tzw. Masterskala) są jednolite w całej Grupie Commerzbanku.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Bank przywiązuje dużą wagę do oceny ryzyka straty nieoczekiwanej. Oszacowania kapitału niezbędnego na pokrycie strat nieoczekiwanych wykonywane są przy założeniu poziomu ufności równego 99,91%. W tym celu Bank wykorzystuje miarę:

- RWA (ang. Risk Weighted Assets) tj. wartość aktywów ważonych ryzykiem, na podstawie której obliczany jest, w ramach metody AIRB, tzw. regulacyjny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka kredytowego (straty nieoczekiwanej).

W zarządzaniu ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, dla różnych typów nieruchomości i rodzajów produktów, Grupa wykorzystuje wskaźnik LtV (ang. Loan to Value), określający relację kwoty kredytu do wartości rynkowej (lub bankowo-hipotecznej) nieruchomości stanowiącej jego zabezpieczenie.

Miara ta, ze względu na jej prostotę, jest powszechnie wykorzystywana w komunikacji z klientami oraz przy konstrukcji „siatek cenowych” dla produktów kredytowych.

Dodatkowym narzędziem oceny ryzyka kredytowego są testy warunków skrajnych, które uzupełniają pomiar ryzyka straty nieoczekiwanej metodą kredytowej wartości zagrożonej. Analizy wpływu warunków skrajnych na wartość kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka kredytowego przeprowadzane są w cyklu kwartalnym.

Testy warunków skrajnych dla ryzyka kredytowego mają dwa niezależne wymiary analizowane zarówno oddzielnie, jak i łącznie:

- Analizę wrażliwości wskazań modelu ECVaR na założenia dotyczące zjawisk kredytowych (np. korelacja) – są to tzw. testy parametryczne.

- Analizę skrajnych wielkości strat kredytowych przy założeniu niekorzystnej sytuacji makroekonomicznej – są to tzw. testy makroekonomiczne, w których model ekonometryczny prognozuje wielkości parametrów wsadowych do modelu kapitału ekonomicznego (PD, LGD) na bazie założeń Głównego Ekonomisty odnośnie kształtowania się parametrów makroekonomicznych w przypadku scenariusza negatywnego rozwoju sytuacji gospodarczej. Parametry ryzyka skonstruowane według powyższego scenariusza są podstawą wyliczeń kapitału ekonomicznego zarówno przed, jak i po uwzględnieniu założeń testów parametrycznych.

Oprócz wymienionych wyżej narzędzi, stosowanych zarówno w obszarze korporacyjnego, jak i detalicznego ryzyka kredytowego w Grupie, stosowane są narzędzia specyficzne dla tych obszarów.

W obszarze korporacyjnego ryzyka kredytowego przy określaniu poziomu maksymalnego zaangażowania na klienta/grupę podmiotów powiązanych, Grupa korzysta z następujących miar ograniczających ryzyko kredytowania:

- MBPZO (Maksymalny Bezpieczny Poziom Zaangażowania Ogółem), określający pułap zaangażowania finansowego instytucji finansowych wobec danego podmiotu, wyliczony na podstawie stosowanej przez Bank metodologii, zatwierdzony przez właściwy organ decyzyjny Banku.
- LG (Limit Generalny), określający akceptowalny przez Grupę poziom obciążonego ryzykiem kredytowym zaangażowania finansowego wobec klienta/grupy podmiotów powiązanych, zatwierdzany przez właściwy organ decyzyjny Banku. LG obejmuje limit strukturyzowany oraz produkty udzielone poza limitem strukturyzowanym.

W celu minimalizacji ryzyka kredytowego Grupa stosuje szeroki katalog zabezpieczeń produktów kredytowych umożliwiający również aktywne zarządzanie wymogiem kapitałowym. W ocenie jakości zabezpieczeń rzeczowych produktów obciążonych ryzykiem mBank i mLeasing stosują wskaźnik MRV (ang. Most Realistic Value), odzwierciedlający pesymistyczny wariant odzysku wierzytelności z zabezpieczenia w drodze wymuszonej sprzedaży.

Ponadto, w procesie decyzyjnym oraz dla potrzeb oceny dochodowości klienta w systemie CRM stosowany jest wskaźnik RORAC (ang. Return on Risk Adjusted Capital), tzn. zwrot na kapitale zaangażowanym w produkty klienta obarczone ryzykiem.

Konstrukcja miar **w obszarze detalicznego ryzyka kredytowego** odzwierciedla charakter tego segmentu klientów, a w przypadku miar portfelowych – wysoką granulację portfela kredytowego:

- DtI (ang. Debt-to-Income) – relacja miesięcznych obciążeń kredytowych do dochodu netto gospodarstwa domowego (wskaźnik stosowany dla klientów indywidualnych);
- DPD (ang. Days-Past-Due) – rodzina portfelowych miar ryzyka, opartych na okresie opóźnienia w spłacie (np. sztukowy/kwotowy udział w portfelu kontraktów z opóźnieniem w zakresie 31-90 dni);
- wskaźniki typu „vintage”, pokazujące jakość określonych grup kredytów w różnych fazach ich dojrzałości, według daty uruchomienia (np. w kolejnych kwartałach), wybranych charakterystyk klienta itp. – wskaźniki te bazują na okresie DPD;
- RC LLP (ang. Risk Cost LLP) – koszt ryzyka dla (segmentu) portfela kredytowego tj. stosunek przyrostu odpisów i rezerw na straty kredytowe do salda pracującego portfela;
- wskaźniki „roll-rates”, wykorzystywane do pomiaru migracji kontraktów pomiędzy różnymi przedziałami opóźnień (1-30, 31-60, 61-90 DPD etc.).

Strategia

Bankowość Korporacyjna i Inwestycyjna

Zgodnie ze Strategią Zarządzania Korporacyjnym Ryzykiem Kredytowym Grupy mBanku, głównym celem w obszarze korporacyjnego ryzyka kredytowego jest określenie bezpiecznego poziomu apetytu na ryzyko w zakresie sprzedaży produktów obciążonych ryzykiem klientom Grupy oraz wykorzystanie synergii poprzez integrację oferty Banku i spółek Grupy. Postanowienia Strategii są realizowane poprzez polityki z obszaru ryzyka kredytowego, limity ograniczające ryzyko (limit book) oraz zasady oceny ryzyka podmiotów gospodarczych ubiegających się o finansowanie. Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym. Implementacja jednolitych miar ryzyka i procesów kontroli ryzyka na poziomie Grupy odbywa się ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki działalności poszczególnych spółek Grupy. W 2016 roku aktualizacja Strategii wprowadziła dalszą harmonizację parametrów zarządzania korporacyjnym ryzykiem kredytowym pomiędzy mBankiem i Commerzbankiem, czego odzwierciedleniem było rozszerzenie przedziału High Attention Part w macierzy sterującej, wykorzystywanej do bieżącego zarządzania ryzykiem koncentracji.

W I półroczu 2016 roku została opracowana i zatwierdzona „Polityka kredytowa finansowania deweloperskich projektów mieszkaniowych przez Grupę mBanku S.A”. Ustalono jednolite podejście w zakresie oceny ryzyka kredytowego do finansowania deweloperów, zarówno w mBanku, jak i spółkach Grupy mBanku. Określone zostały ramy dla bezpiecznego budowania portfela ekspozycji finansujących deweloperskie projekty mieszkaniowe poprzez zdefiniowanie preferowanego rynku dla akwizycji i wskazanie zalecanych warunków finansowania.

W uzupełnieniu przyjętej w maju 2015 roku przez Komitet Ryzyka Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej „Polityki mBanku S.A. finansowania klientów z sektora rolno-spożywczego (F&A)”, na początku 2016 roku zakończone zostało systemowe wdrożenie procesu dla sektora F&A, w tym dla rolników indywidualnych obsługiwanych w obszarze korporacyjnym Banku.

Zróżnicowane podejście do klientów korporacyjnych jest uzależnione od poziomu ryzyka klienta mierzonego wartością PD i stopniem koncentracji ryzyka kredytowego mierzonym wartością LAD ustalanych dla klienta lub grupy podmiotów powiązanych, z uwzględnieniem zaangażowania spółek Grupy.

System podejmowania decyzji kredytowych jest zgodny ze Strategią Zarządzania Korporacyjnym Ryzykiem Kredytowym oraz przyjętymi zasadami Polityki Ryzyka Kredytowego. Poziom kompetencji decyzyjnych określony jest w postaci macierzy decyzyjnej. Na jej podstawie, w zależności od ratingu EL oraz łącznego zaangażowania wobec klienta/podmiotów powiązanych kapitałowo, ustalany jest szczebel organu decyzyjnego odpowiedzialnego za decyzję kredytową.

W mBanku funkcjonuje uproszczony tryb podejmowania decyzji kredytowych dla zdefiniowanej grupy klientów i transakcji, w szczególności dla transakcji procesowanych w ramach szybkich ścieżek kredytowych (tzw. FCP) zapewniając znacznie wyższą efektywność, przy zachowaniu wszystkich rygorów prawnych, wymogów nadzorczych oraz dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Przebudowany proces obejmuje również etapowe wdrożenie mechanizmu kontroli anty-wyłudzeniowej. Efektem nowej strategii jest nie tylko nowa platforma workflow, ale także przełożona na praktykę strategia myślenia klientem obejmująca zoptymalizowaną dokumentację pozyskiwaną i dostarczaną klientowi oraz jej digitalizację w procesie kredytowym. Grupa aktywnie zarządza ryzykiem kredytowym mając na celu optymalizację poziomu zysku uwzględniającą koszt ponoszonego ryzyka. Analiza ryzyka występującego w funkcjonowaniu Grupy ma charakter ciągły. Wsparciem w zarządzaniu ryzykiem jest analiza struktury portfela kredytowego Grupy i wynikające z niej limity, zalecenia i rekomendacje dotyczące angażowania się Grupy w wybrane podmioty, sektory gospodarki i rynki geograficzne. Dla celów bieżącego zarządzania ryzykiem kredytowym i określenia ryzyka koncentracji Bank kwartalnie dokonuje analizy portfelowej z wykorzystaniem macierzy sterującej, uwzględniającej PD rating oraz LAD.

W celu ograniczenia ryzyka wynikającego z działalności kredytowo-gwarancyjnej, Bank dokonuje klasyfikacji i prowadzi monitoring produktów obciążonych ryzykiem kredytowym. W Grupie tworzone są odpisy aktualizujące i rezerwy celowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej. Bank dokonuje również kwartalnego monitoringu portfela kredytowego z uwzględnieniem analizy dynamiki zmian wielkości i segmentacji (branże) portfela kredytowego, ryzyka klienta (analiza PD ratingu), jakości zabezpieczenia ekspozycji kredytowych, skali zmian EL, Risk Density oraz ekspozycji w kategorii default.

W obszarze korporacyjnym, Grupa dąży do unikania koncentracji w branżach i sektorach, w których ryzyko kredytowe uznawane jest za zbyt wysokie. Przy określaniu akceptowalnego poziomu ryzyka uwzględniana jest segmentacja rynku i limity koncentracji na branże. Stosując się do Rekomendacji S wydanej przez KNF, Bank wyodrębnił portfel ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, nie tylko w obszarze bankowości detalicznej, ale także korporacyjnej. W zakresie zarządzania ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) Bank koncentruje się na jak najlepszym ukształtowaniu struktury tego portfela pod względem jakości (ratingu), walut, regionów kraju, terminów zapadalności i rodzajów nieruchomości. Podstawowe zasady zarządzania ryzykiem EKZH w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej, profil ryzyka, podział odpowiedzialności, zasady wyznaczania limitów wewnętrznych i zasady raportowania są określone w „Polityce zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w mBanku S.A.”.

Grupa mBanku dąży do szerszego wykorzystania efektów synergii z Commerzbankiem w zakresie konsorcjalnego finansowania wybranych klientów Grupy. W przypadku koncernów międzynarodowych i niebankowych instytucji finansowych oraz największych korporacji, Grupa mBanku promuje innowacyjne produkty o niskiej konsumpcji kapitału, zwłaszcza produkty z zakresu bankowości inwestycyjnej (ECM, DCM, M&A), jak i bankowości transakcyjnej i obszaru rynków finansowych oraz aranżację konsorcjalnego finansowania dla wybranych klientów tzw. „big tickets”, co zapewni satysfakcjonujący poziom dochodowości i ograniczy ryzyko wysokiej koncentracji na pojedynczego klienta/grupy podmiotów powiązanych.

mBank promuje także alternatywne finansowanie względem kredytów bankowych poprzez organizację publicznych i niepublicznych programów oraz „club deal” emisji obligacji klientów posiadających stabilną kondycję finansową.

Bankowość Detaliczna

Działalność kredytowa w obszarze bankowości detalicznej pozostaje kluczowym segmentem modelu biznesowego Grupy, zarówno z punktu widzenia udziału w strukturze aktywów, jak i kontrybucji do wyniku finansowego.

Detaliczna oferta kredytowa Banku obejmuje szerokie spektrum produktów finansujących potrzeby osób fizycznych (OF) oraz mikrofirm (MF). Oferowane produkty kredytowe, w powiązaniu z nowoczesną platformą transakcyjną oraz produktami oszczędnościowymi i ubezpieczeniowymi, stwarzają klientowi możliwość zaspakajania wszelkich potrzeb finansowych w ramach Grupy.

Oprócz rynku polskiego, produkty kredytowe Bankowości Detalicznej oferowane są za pośrednictwem oddziałów zagranicznych Banku (OZ) w Republice Czeskiej oraz na Słowacji, w ramach modelu bankowości internetowej, analogicznego do funkcjonującego w Polsce. Udział portfela ekspozycji oddziałów zagranicznych stanowił na koniec 2016 roku (w ujęciu wartościowym) około 10% całego portfela detalicznego. Bank zachowuje spójność polityki zarządzania ryzykiem kredytowym między rynkami, a różnice w konkretnych regułach lub wartościach parametrów wynikają bądź ze specyfiki lokalnego rynku, bądź z innych założeń strategii biznesowych i są każdorazowo przedmiotem decyzji Komitetu Ryzyka Bankowości Detalicznej.

Z uwagi na wysoką granulację ekspozycji kredytowych (ponad 2 mln aktywnych kredytów) proces zarządzania ryzykiem kredytowym w obszarze detalicznym oparty jest na podejściu portfelowym. Jest to odzwierciedlone w statystycznym charakterze modeli oceny ryzyka, w tym modeli spełniających regulacyjne wymogi zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB). Parametry tej metody (PD, LGD, EL) wykorzystywane są w szerokim zakresie, zarówno w celu

szacowania wymogów kapitałowych, jak i przy ustalaniu kryteriów akceptacyjnych, warunków transakcji oraz w obszarze raportowania ryzyka.

Ponadto zarządzanie ryzykiem kredytowym w obszarze detalicznym charakteryzuje się następującymi cechami:

- wysokim stopniem standaryzacji i automatyzacji procesu kredytowego, w tym procesu decyzyjnego, zarówno na etapie akwizycji, obsługi posprzedażowej, jak i windykacji;
- niskim (w porównaniu z bankowością korporacyjną) poziomem uznaniowości w procesie decyzyjnym (m.in. brakiem uznaniowych korekt oceny ratingowej klienta);
- rozbudowanym systemem raportowania ryzyka, wykorzystującym portfelowe techniki analizy jakości ekspozycji kredytowych, w tym analizy koszykowe (*vintage*) oraz analizy przepływów ekspozycji pomiędzy pasmami opóźnień (*roll-rates*).

W ramach podejścia portfelowego poszczególne ekspozycje klasyfikowane są (niezależnie dla każdego rynku) do segmentu ML (produkty zabezpieczone hipotecznie) oraz NML (produkty niezabezpieczone lub posiadające zabezpieczenie niehipoteczne). Dodatkowo, w ramach tych segmentów wyróżnione są kredyty dla osób fizycznych (ML OF, NML OF) oraz dla klientów firmowych (ML MF, NML MF).

Głównym punktem odniesienia w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym w obszarze detalicznym jest apetyt na ryzyko zdefiniowany w powiązaniu ze strategią Banku, która zakłada:

- optymalizację struktury bilansu pod kątem dochodowości i finansowania, poprzez ograniczenie tempa wzrostu (niskomarżowych) portfeli kredytowych o długich terminach zapadalności, przy jednoczesnym wsparciu wzrostu (wysokomarżowych) kredytów krótkoterminowych;
- rozwój długoterminowych źródeł finansowania działalności kredytowej Grupy poprzez emisje listów zastawnych na bazie detalicznych kredytów hipotecznych.

Uwzględniając powyższe założenia, ogólna zasada stanowiąca podłoże strategii Grupy dotyczącej sprzedaży kredytów to adresowanie oferty do klientów posiadających ugruntowane relacje z Bankiem albo adresowanie jej do nowych klientów, dla których kredyt jest produktem otwierającym długoterminową relację charakteryzującą się wysokim poziomem transakcyjności. Tym samym, w obszarze kredytów NML Bank będzie nadal koncentrował się na kredytowaniu klientów wewnętrznych, charakteryzujących się wysoką wiarygodnością kredytową, równoległe podejmując systematyczne działania w kierunku zwiększenia akwizycji klientów zewnętrznych.

Jedną z takich inicjatyw jest kredytowanie klientów w ramach wspólnego przedsięwzięcia mBanku oraz jednego z największych operatorów telekomunikacyjnych (projekt Orange Finance). Ponadto Bank w coraz większym zakresie uczestniczy w finansowaniu klientów dokonujących zakupów za pośrednictwem Internetu. W celu redukcji ryzyka związanego z otwieraniem się na nowych klientów, w kształtowaniu polityki kredytowej Bank stosuje m. in. technikę testów kredytowych, a także intensywnie rozwija system prewencji przeciw-wyłudzeniowej.

Bank podjął decyzję o zaprzestaniu – z dniem 1 lipca 2016 – akwizycji produktów hipotecznych dla osób fizycznych. W ramach Grupy kapitałowej sprzedaż kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości mieszkalnych przeniesiona została do mBanku Hipotecznego. Nowa akwizycja zawężona jest do produktów kwalifikujących się do emisji listów zastawnych – z oferty zostały wycofane pożyczki hipoteczne oraz kredyty na finansowanie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. W obszarze detalicznym mBanku pozostała jedynie oferta kredytów hipotecznych dla klientów segmentu Private Banking. Utrzymane zostały dotychczasowe konserwatywne zasady oceny wiarygodności i zdolności kredytowej kredytobiorców, m.in. mając na uwadze obecne, historycznie najniższe poziomy stóp procentowych, Grupa przykłada szczególną wagę do stosowania w ocenie zdolności kredytowej długookresowych szacunków stopy procentowej.

Ponadto, w celu ograniczenia ryzyka związanego ze spadkiem wartości zabezpieczenia hipotecznego w stosunku do wartości ekspozycji kredytowej, oferta kredytowa Grupy kierowana jest (i nadal będzie) głównie do klientów nabywających nieruchomości zlokalizowane w rejonach dużych aglomeracji miejskich.

Jakość portfela kredytowego Grupy mBanku

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, wśród kredytów i pożyczek (brutto) udzielonych klientom, udział należności z utratą wartości zmniejszył się do poziomu 5,4% z 5,7% na koniec grudnia 2015 roku.

Rezerwa utworzona na należności od klientów zmalała z 2 975,9 mln zł na koniec grudnia 2015 roku do 2 817,5 mln zł na koniec grudnia 2016 roku w tym nastąpił również spadek rezerwy na poniesione nieujawnione straty (Incurred but Not Identified - IBNI) z 247,2 mln zł do 226,4 mln zł w omawianym okresie.

Poziom pokrycia należności, które utraciły wartość rezerwami w omawianym okresie zmniejszył się o 2 p.p. do 57%.

W 2016 roku w mBanku nie wystawiono żadnych tytułów egzekucyjnych w stosunku do klientów korporacyjnych w porównaniu z 110 w 2015 roku. Liczba nakazów wyniosła 7 w porównaniu z 3 rok wcześniej.

Natomiast w Bankowości Detalicznej wystawiono 9 582 tytuły egzekucyjne dla kredytów niehipotecyjnych w porównaniu z 12 283 tytułami egzekucyjnymi rok wcześniej. Dla kredytów hipotecyjnych liczba tytułów egzekucyjnych spadła do 88 w 2016 (z 249 w 2015 roku).

Do celów pomiaru utraty wartości, Bank stosuje parametry ryzyka kredytowego oparte na pochodzących z metodyki AIRB.

Sposób rozpoznania wystąpienia przesłanki niewykonania zobowiązania (default) bazuje na wszelkich dostępnych danych kredytowych klienta i obejmuje wszystkie jego zobowiązania wobec Banku.

Na koniec grudnia 2016 roku kredyty i pożyczki (netto) od klientów zwiększyły się o prawie 4,2%, przy czym wzrost ten jest w większości efektem zwiększenia portfela kredytów udzielonych klientom indywidualnym.

W portfelu korporacyjnym wzrost kredytów terminowych i bieżących został zniwelowany spadkiem wartości transakcji reverse repo / buy sell back i należności pozostałych.

Poniższe zestawienie przedstawia jakość portfela kredytowego Grupy mBanku na koniec grudnia 2016 roku w porównaniu z końcem 2015 roku.

Jakość portfela kredytowego Grupy mBanku	31.12.2016 (w tys. zł)	31.12.2015 (w tys. zł)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym:	48 949 829	46 258 683
- należności bieżące	6 458 369	5 897 129
- kredyty terminowe, w tym:	42 491 460	40 361 554
- kredyty hipoteczne i mieszkaniowe	35 369 113	34 184 208
- pozostałe	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym:	34 174 289	33 446 644
- należności bieżące	4 125 405	3 976 187
- kredyty terminowe:	28 267 897	26 976 422
- udzielone dużym klientom	5 037 182	5 825 318
- udzielone średnim i małym klientom	23 230 715	21 151 104
- transakcje reverse repo/buy sell back	56 676	1 031 029
- pozostałe	1 724 311	1 463 006
Kredyty i pożyczki udzielone sektorowi budżetowemu	1 228 230	1 520 728
Inne należności	228 424	183 355
Kredyty i pożyczki (brutto) od klientów	84 580 772	81 409 410
Rezerwa utworzona na należności od klientów (wielkość ujemna)	-2 817 495	-2 975 864
Kredyty i pożyczki (netto) od klientów	81 763 277	78 433 546
Krótkoterminowe (do 1 roku)	26 909 693	26 169 938
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	54 853 584	52 263 608
Poniesione, ale nie zidentyfikowane straty		
Zaangażowanie bilansowe brutto	80 043 614	76 777 938
Rezerwy na utratę wartości ekspozycji analizowanych portfelowo	-226 430	-247 198
Zaangażowanie bilansowe netto	79 817 184	76 530 740
Należności, które utraciły wartość		
Zaangażowanie bilansowe brutto	4 537 158	4 631 472
Rezerwy na należności, które utraciły wartość	-2 591 065	-2 728 666
Zaangażowanie bilansowe netto	1 946 093	1 902 806

Ryzyko rynkowe

Organizując procesy zarządzania ryzykiem rynkowym Bank przestrzega wymogów wynikających z przepisów prawa oraz uwzględnia wydane przez organy nadzoru rekomendacje nadzorcze, w szczególności Rekomendacje KNF (m.in. A, G, I) oraz wytyczne EBA, które dotyczą zarządzania ryzykiem rynkowym.

Narzędzia i miary

W prowadzonej działalności Bank jest narażony na ryzyko rynkowe, czyli ryzyko niekorzystnej dla Banku zmiany bieżącej wyceny instrumentów finansowych znajdujących się w portfelach Banku, następującej w wyniku zmian czynników ryzyka rynkowego - stóp procentowych, kursów walutowych, cen akcji i kwotowań indeksów, zmienności implikowanych instrumentów opcyjnych oraz spreadów kredytowych. W zakresie księgi bankowej Bank wyróżnia ryzyko stopy procentowej,

które definiuje jako ryzyko niekorzystnej zmiany zarówno bieżącej wyceny pozycji księgi bankowej, jak i wyniku odsetkowego na skutek niekorzystnego wpływu zmian stóp procentowych.

Bank identyfikuje ryzyko rynkowe na pozycjach zaliczanych do księgi handlowej wycenianych do wartości godziwej (metodą wyceny bezpośredniej lub metodą wyceny z modelu), które może się zmaterializować w postaci strat mających swoje odzwierciedlenie w wyniku finansowym Banku. Ponadto, Bank przypisuje ryzyko rynkowe pozycjom księgi bankowej, niezależnie od zasad kalkulacji wyniku na tych pozycjach, stosowanych na potrzeby sprawozdawczości rachunkowej. W szczególności, w celu odwzorowania ryzyka stóp procentowych produktów obszaru bankowości detalicznej i korporacyjnej o nieokreślonym terminie przeszacowania odsetek lub o stopach administrowanych przez Bank, stosuje się modele tak zwanych portfeli replikujących. Od 2013 roku Bank dokonuje modelowania kapitału, co znajduje odwzorowanie w pomiarze ryzyka rynkowego na poziomie wewnętrznych struktur organizacyjnych Banku. Miary ryzyka rynkowego pozycji odsetkowych księgi bankowej są wyznaczane modelami wartości bieżącej (ang. NPV – Net Present Value).

Kwantyfikacja ekspozycji na ryzyko rynkowe odbywa się przez pomiar wartości zagrożonej (ang. VaR - Value at Risk), wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach (ang. Stressed VaR – Stressed Value at Risk), pomiar oczekiwanej straty pod warunkiem, że strata przekracza wartość zagrożoną (ES – Expected Shortfall), a także wyznaczanie wartości testów warunków skrajnych.

Ryzyko rynkowe, w szczególności ryzyko stóp procentowych księgi bankowej, jest kwantyfikowane również przez wyznaczanie wartości zagrożonego dochodu odsetkowego (ang. EaR - Earnings at Risk) dla portfela bankowego.

Bank ograniczył apetyt na ryzyko stopy procentowej w długich tenorach poprzez ustanowienie limitu BPV (+1 p.b.) dla całkowitej ekspozycji Grupy mBanku na stopę procentową w tenorach powyżej 20 lat oraz powyżej 30 lat, a także określił dopuszczalny apetyt na ryzyko spreadu kredytowego poprzez ustanowienie limitu CS BPV (+1 p.b.) w strukturze opisanej przez kategorie ratingowe dla wszystkich papierów skarbowych, komercyjnych oraz mających status należności własnych na poziomie Grupy mBanku od 1 stycznia 2016 roku.

Strategia

Realizacja strategii zarządzania ryzykiem rynkowym polega na zarządzaniu pozycjami Banku w taki sposób, aby utrzymać profil ryzyka rynkowego w ramach zdefiniowanego przez Bank apetytu na ryzyko. Bank koncentruje się na spełnieniu potrzeb biznesowych klientów, przy jednoczesnym ograniczeniu obrotu handlowego instrumentami pochodnymi w zakresie walut, par walutowych, nominałów i tenorów transakcji, a także stosowaniu zasady braku otwartych pozycji towarowych. Bank prowadzi działalność handlową na dobrze rozpoznanych rynkach z wykorzystaniem instrumentów finansowych, w zakresie których dysponuje odpowiednią wiedzą i które zostały dopuszczone do obrotu.

Profil ryzyka rynkowego jest wypadkową celów strategicznych jednostek biznesowych, Komitetu odpowiedzialnego za kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku (Komitet ALCO) oraz limitów ekspozycji na ryzyko rynkowe ustanawianych przez Komitet Ryzyka Rynków Finansowych (KRF) na poziomie jednostek Banku, a także Zarząd Banku oraz Radę Nadzorczą - w przypadku limitów na poziomie Grupy oraz spółek Grupy. System limitów odzwierciedla w sposób ilościowy zdefiniowany apetyt na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym zgodnie z wcześniej opisanymi ogólnymi zasadami zarządzania ryzykiem jest zorganizowane w ramach tzw. trzech linii obrony. Naczelną zasadą organizacji procesu zarządzania ryzykiem rynkowym jest oddzielenie funkcji monitoringu i kontroli ryzyka rynkowego od funkcji związanych z podejmowaniem i utrzymywaniem otwartych pozycji ryzyka rynkowego.

Ponadto stosowana jest zasada organizacyjnego rozdzielenia zarządzania operacjami na portfelu bankowym (w skład którego wchodzi portfele Departamentu Skarbu, Departamentu Emisji Papierów Dłużnych oraz Departamentu Finansowania Strukturalnego i Mezzanine) i handlowym (obejmującym portfele Departamentu Rynków Finansowych oraz Wydziału Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim).

Pomiar ryzyka Banku

Wartość zagrożona

W 2016 roku ryzyko rynkowe Banku mierzone wartością zagrożoną VaR (w horyzoncie jednodniowym, na poziomie ufności 97,5%) utrzymywało się na umiarkowanym poziomie w relacji do limitów VaR.

Na wysokość wartości zagrożonej (VaR) portfela Banku miały wpływ w przeważającej mierze portfele instrumentów wrażliwych na stopę procentową oraz na wyodrębniony spread kredytowy – portfele skarbowych papierów dłużnych na księdze bankowej oraz na pozycjach księgi handlowej łącznie z pozycjami wynikającymi z transakcji wymiany stóp procentowych. Portfele instrumentów wrażliwych na zmiany kursów walutowych, takich jak transakcje wymiany walut oraz opcje walutowe, a także ekspozycja portfeli narażonych na ryzyko cen akcji oraz na ryzyko zmienności implikowanych opcji giełdowych obracanych na GPW miały relatywnie mniejszy wpływ na profil ryzyka Banku.

W I półroczu 2016 roku mDom Maklerski włączony został do mBanku. W wyniku połączenia jednostek prowadzących działalność operacyjną skoncentrowaną na instrumentach finansowych podlegających obrotowi na giełdach papierów wartościowych z obu podmiotów wyodrębniony został Wydział Transakcji Własnych w Biurze Maklerskim, który zastąpił w mBanku dotychczasowe Biuro Maklerskie. Wzrost miar ryzyka rynkowego z tego powodu był nieznaczny.

W poniższych tabelach przedstawione zostały statystyki poziomów miar wartości zagrożonej w 2016 roku dla portfela mBanku:

tys. zł	2016				2015			
	31.12.16	średnia	maks.	min.	31.12.15	średnia	maks.	min.
VaR IR	12 903	13 721	18 454	11 042	13 688	16 085	23 329	12 739
VaR FX	772	547	816	351	496	685	1 096	453
VaR EQ	199	214	791	62	79	5 170	6 588	67
VaR CS	21 249	27 172	30 150	19 856	26 320	23 916	26 345	20 426
VaR	28 037	35 306	40 726	27 124	29 943	27 877	34 881	21 266

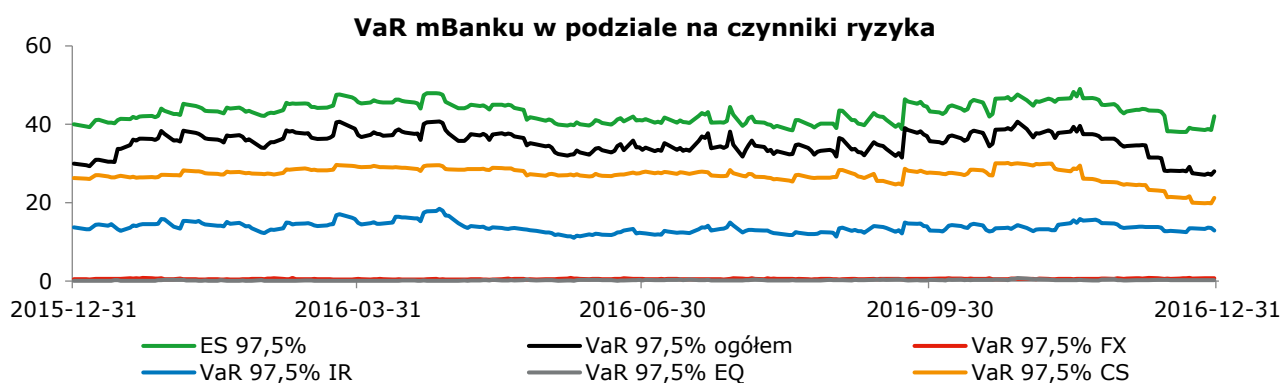
VaR IR – ryzyko stopy procentowej.

VaR FX – ryzyko walutowe.

VaR EQ – ryzyko akcyjne.

VaR CS – ryzyko spreadu kredytowego.

Kształtowanie powyżej opisanych miar dla mBanku w ciągu 12 miesięcy do 31 grudnia 2016 roku przedstawione zostało na poniższym wykresie (mln zł):

Wartość zagrożona w niekorzystnych warunkach

Od września 2015 roku wprowadzona została nowa miara wartości zagrożonej w niekorzystnych warunkach (jest to miara obserwowana). Poniższa tabela przedstawia statystyki tej miary dla mBanku w 2016 roku w porównaniu ze statystykami tej miary za ostatni kwartał 2015 roku:

tys. zł	2016				IV kwartał 2015			
	31.12.16	średnia	maks.	min.	31.12.15	średnia	maks.	min.
Stressed VaR IR	45 288	43 671	50 339	36 293	37 742	35 742	39 293	31 053
Stressed VaR FX	2 339	1 363	2 655	576	1 338	1 376	2 933	516
Stressed VaR EQ	422	342	1 495	2	4	8 721	13 074	4
Stressed VaR CS	87 930	87 516	96 278	74 731	73 992	75 255	77 899	73 530
Stressed VaR	124 833	119 771	130 662	105 462	103 060	111 038	116 945	102 035

Testy warunków skrajnych

Poniższa tabela przedstawia wykorzystanie testów warunków skrajnych dla mBanku w 2016 roku w porównaniu do 2015 roku:

mln zł	2016				2015			
	31.12.16	średnia	maks.	min.	31.12.15	średnia	maks.	min.
Base stress test	97	82	120	20	74	107	134	68
CS stress test	752	695	782	623	640	689	770	611
Total stress test	849	777	892	656	714	796	900	699

Base stress test – standardowy test warunków skrajnych.

CS stress test – test warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych.

Total stress test – całkowity test warunków skrajnych (suma standardowego testu warunków skrajnych i testu warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych).

Średnie wykorzystanie limitów na wyniki testów warunków skrajnych dla Banku wyniosło w 2016 roku 60% (776,6 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału. Największą część prezentowanych wyników testów warunków skrajnych stanowi wartość testu z tytułu zmiany spreadu kredytowego dla portfeli obligacji skarbowych, ponieważ w scenariuszach stresowych uwzględniony został przeciętnie wzrost spreadów kredytowych o 100 punktów bazowych.

Ryzyko stopy procentowej portfela bankowego

W 2016 roku poziom ryzyka stopy procentowej portfela bankowego, mierzony wartością EaR - potencjalnym spadkiem dochodu odsetkowego w okresie 12 miesięcy, który nastąpiłby przy założeniu zmiany rynkowych stóp procentowych o 100 punktów bazowych w niekorzystnym kierunku (równoległe przesunięcie krzywej o 100 punktów bazowych) i przy założeniu utrzymania niezmiennego portfela w tym okresie kształtował się na poziomie wartości zaprezentowanych w poniższej tabeli:

mln zł	2016				2015			
	31.12.16	średnia	maks.	min.	31.12.15	średnia	maks.	min.
PLN	171,8	78,3	180,0	34,7	99,4	55,4	122,2	8,4
USD	9,3	7,5	13,8	1,2	3,7	2,4	7,5	0,7
EUR	64,9	70,6	142,3	50,2	52,5	37,3	63,1	0,0
CHF	0,0	4,1	21,6	0,0	2,4	8,1	38,8	0,0

CZK | 3,1 | 4,1 | 7,5 | 2,4 | 2,7 | 2,3 | 4,8 | 1,3

Pomiar ryzyka rynkowego Grupy

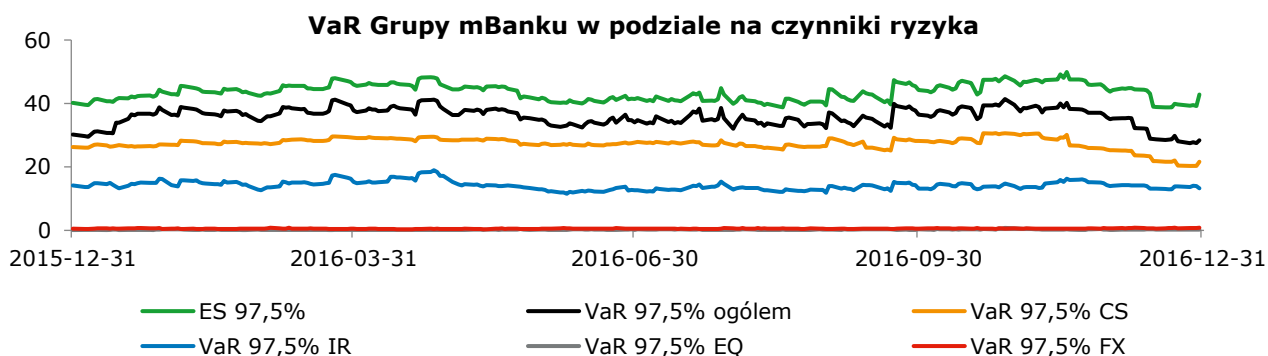
Zasadnicze źródło ryzyka rynkowego Grupy stanowią pozycje zajmowane przez Bank. Poniższa tabela przedstawia statystyki poziomów miar wartości zagrożonej (przy poziomie ufności 97,5% dla jednodniowego okresu utrzymywania pozycji) Grupy mBanku w 2016 roku dla poszczególnych podmiotów należących do Grupy, w których zidentyfikowano pozycje ryzyka rynkowego (tj. portfeli mBanku, mBanku Hipotecznego, mLeasingu) oraz w rozbiciu na wartości zagrożone odpowiadające poszczególnym głównym rodzajom ryzyka – ryzyka stóp procentowych (VaR IR), ryzyka kursów walutowych (VaR FX), ryzyka cen akcji/wartości indeksów (VaR EQ) oraz ryzyka spreadu kredytowego (VaR CS).

Statystyki wartości miar VaR w 2016 roku prezentowane są w poniższej tabeli.

tys. zł	Grupa mBanku	mBank	mBH	mLeasing
VaR IR średni	14 143	13 721	187	278
VaR FX średni	558	547	29	17
VaR EQ średni	224	214	0	0
VaR CS średni	27 352	27 172	197	0
VaR średni	35 879	35 306	330	273
VaR max	41 393	40 726	770	339
VaR min	27 515	27 124	100	192
VaR 31.12.2016	28 438	28 037	459	212

Dla porównania wartość zagrożona VaR na koniec roku 2015 na poziomie Grupy mBanku wyniosła 30 158 tys. zł, w tym dla mBanku – 29 943 tys. zł, dla mBanku Hipotecznego – 99 tys. zł oraz dla mLeasingu – 273 tys. zł.

Kształtowanie powyżej opisanych miar dla Grupy mBanku w ciągu 12 miesięcy do 31 grudnia 2016 roku przedstawione zostało na poniższym wykresie (mln zł):

Testy warunków skrajnych

Poniższa tabela przedstawia wykorzystanie testów warunków skrajnych dla Grupy mBanku w 2016 roku.

mln zł	2016				2015			
	31.12.16	średnia	maks.	min.	31.12.15	średnia	maks.	min.
Base stress test	102	87	125	26	78	111	139	72
CS stress test	767	710	798	639	647	691	772	613
Total stress test	869	797	914	679	725	802	905	705

Base stress test – standardowy test warunków skrajnych.

CS stress test – test warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych.

Total stress test – całkowity test warunków skrajnych (suma standardowego testu warunków skrajnych i testu warunków skrajnych dla scenariuszy obejmujących zmiany spreadów kredytowych).

Średnie wykorzystanie limitów na wyniki testów warunków skrajnych dla Grupy mBanku wyniosło w 2016 roku 59% (797,2 mln zł) dla portfela bez modelowania kapitału i 58% (788,1 mln zł) dla portfela z modelowaniem kapitału.

Ryzyko płynności

Organizując procesy zarządzania ryzykiem płynności Bank przestrzega wymogów wynikających z przepisów prawa oraz uwzględnia rekomendacje wydane przez organy nadzoru, w szczególności Rekomendacje KNF (m.in. P, H i S) oraz wytyczne EBA, które dotyczą zarządzania ryzykiem płynności.

Narzędzia i miary

W prowadzonej działalności Bank jest narażony na ryzyko płynności, czyli ryzyko niemożności zrealizowania, na dogodnych dla Banku warunkach i po rozsądnej cenie, zobowiązań płatniczych wynikających z posiadanych przez Bank pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Ryzyko płynności, w kontekście jego źródeł, może być wynikiem czynników wewnętrznych (ryzyko reputacyjne skutkujące np. nadmiernym wycofywaniem środków przez klientów Banku, materializowaniem się ryzyka kredytowego) i zewnętrznych (zawirowania i kryzysy na rynkach finansowych, ryzyko kraju, zawirowania w funkcjonowaniu systemów rozliczeniowych).

W tym celu w Banku określony jest zestaw miar ryzyka płynności, a także system limitów oraz wartości kontrolnych mających na celu zabezpieczenie płynności Banku na wypadek zaistnienia niekorzystnych warunków o charakterze wewnętrznym lub zewnętrznym. Niezależny pomiar, monitorowanie i kontrola ryzyka płynności jest realizowana przez Departament Ryzyka Rynków Finansowych z częstotliwością dzienną. Głównymi miarami wykorzystywanymi na potrzeby zarządzania ryzykiem płynności w Banku są miary ANL (ang. Available Net Liquidity), miary regulacyjne (M1, M2, M3, M4), miara LCR, a także w celach analitycznych miara NSFR. Miara ANL odzwierciedla prognozowaną lukę niedopasowania przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu pozycji aktywów, pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych Banku, a tym samym obrazuje potencjalne ryzyko braku możliwości realizacji swoich zobowiązań w określonym horyzoncie czasowym i przyjętym scenariuszu. Scenariusze ANL obejmują scenariusz bazowy (ANL Base) oraz trzy scenariusze warunków skrajnych ryzyka płynności: wewnętrzny (ANL Stress), systemowy (ANL Stress Market) i kombinację powyższych (ANL Stress Combined). Miary te stanowią projekcje przepływów i uwzględniają wystąpienie scenariuszy kryzysowych obejmujących m.in. wycofywanie środków przez klientów Banku oraz brak możliwości upłynnienia części aktywów na skutek kryzysu zewnętrznego występujące w różnym stopniu nasilenia w zależności od przyjętego scenariusza. Dodatkowo w Banku działa proces raportowania i monitorowania pozycji płynności śróddziennej uwzględniający scenariusz kryzysowy dotyczący płynności w horyzoncie śróddziennym. Uzupełnieniem systemu testów warunków skrajnych jest scenariusz odwrócony (reverse stress test) dla ryzyka płynności.

W celu wsparcia procesu zarządzania ryzykiem płynności w Banku funkcjonuje system wskaźników wczesnego ostrzegania (EWI). Składa się on ze wskaźników monitorujących poziom wykorzystania limitów regulacyjnych i wewnętrznych oraz dodatkowo wskaźników monitorujących istotne zmiany czynników rynkowych, a także zmiany struktury bilansu Banku. Przekroczenie wartości progowych przez zdefiniowane wskaźniki może być przesłanką do uruchomienia Planu Awaryjnego lub Planu Naprawy.

Począwszy od raportu za wrzesień 2016 roku Bank raportuje miarę LCR wg nowego standardu zgodnego z Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku.

W zakresie NSFR Bank raportuje do NBP według standardów ustanowionych przez EBA w 2014 roku, a także raportuje do KNF w formie specjalnie przygotowanej ankiety.

Strategia

Realizacja strategii zapewnienia płynności polega na aktywnym zarządzaniu strukturą bilansu, przyszłych przepływów pieniężnych oraz utrzymywaniu odpowiednich rezerw płynności adekwatnych do potrzeb płynności, wynikających z aktywności Banku i aktualnej sytuacji rynkowej, jak również potrzeb finansowych spółek zależnych Grupy.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku jest realizowane na dwóch poziomach: strategicznym, realizowanym przez odpowiednie komitety Banku oraz operacyjnym, realizowanym przez Departament Skarbu.

Limitowaniu ryzyka płynności podlegają miary nadzorcze oraz miary wewnętrzne.

Do pierwszej kategorii należą określone przez Komisję Nadzoru Finansowego cztery miary płynnościowe: M1, M2, M3, M4, oraz miara LCR, która jest dodatkowo raportowana do NBP. Natomiast wskaźnik NSFR (Net Stable Funding Ratio) podlega monitorowaniu.

System limitów wewnętrznych ryzyka płynności bazuje przede wszystkim na określeniu dopuszczalnych poziomów luki niedopasowania w terminach miar ANL w warunkach kryzysowych, w poszczególnych horyzontach czasowych oraz dla różnych profili ryzyka płynności (w przeliczeniu na złotówki dla wszystkich walut łącznie) oraz dla poszczególnych walut obcych.

W Banku funkcjonuje scentralizowane podejście do zarządzania finansowaniem Grupy w celu zwiększenia efektywności wykorzystywanych zasobów płynnościowych. Finansowanie spółek zależnych przez mBank odbywa się za pośrednictwem Departamentu Skarbu, z wyjątkiem mBanku Hipotecznego i mLeasing. mBank Hipoteczny pozyskuje środki na rynku przez emisję listów zastawnych i krótkoterminowych papierów dłużnych oraz z mBanku, mLeasing pozyskuje finansowanie poprzez emisję krótkoterminowych papierów dłużnych oraz z mBanku, podczas gdy inne spółki zależne pozyskują środki finansowe wyłącznie z mBanku.

W Banku istnieje Plan Awaryjny na wypadek zagrożenia utraty płynności finansowej, w którym zdefiniowana jest strategia i tryb postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji związanej z zagrożeniem utraty płynności przez Grupę mBanku w celu neutralizacji tego zagrożenia. W dokumencie tym określa się podział odpowiedzialności za monitorowanie, identyfikację zagrożeń oraz działania podczas trwania sytuacji awaryjnej. Plan jest testowany co najmniej raz w roku.

W Banku powstał Plan Naprawy dla Grupy mBanku, który funkcjonuje równolegle do Planu Awaryjnego i obejmuje sytuacje, kiedy wymagany jest szerszy wachlarz działań niż te zdefiniowane w Planie Awaryjnym.

Bank limituje wolumen i koncentrację terminową finansowania w walutach obcych poprzez transakcje FX-swap i CIRS dla mBanku. Wyznaczony w tym celu limit ustala akceptowany przez Bank poziom apetytu na ryzyko w tym zakresie. Dodatkowo, limit ten dekomponowany jest na osobne limity dla transakcji CIRS i FX-swap oraz limity dla finansowania EUR i CHF. Struktura tych limitów odzwierciedla preferencje Banku do finansowania się w tych walutach poprzez transakcje o długim terminie zapadalności.

Pomiar ryzyka płynności mBanku

W 2016 roku płynność Banku kształtowała się na bezpiecznym poziomie, co było odzwierciedlone w wysokiej kwocie nadwyżki środków płynnych nad zobowiązaniami krótkoterminowymi w terminach miar ANL oraz w poziomach miar regulacyjnych. Od dnia 21 maja 2016 roku dane uwzględniają Dom Maklerski mBanku, który z tym dniem został włączony do struktur mBanku.

Niedopasowanie luki ANL w terminach do 1 miesiąca i do 1 roku oraz miary regulacyjne M1, M2, M3, M4 oraz LCR w 2016 roku przedstawia poniższa tabela:

Miara*	2016			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
ANL Base 1M**	20 428	16 767	21 088	12 252
ANL Base 1Y**	18 694	16 597	20 837	12 392
ANL Stress 1M**	17 579	14 473	18 903	10 377
ANL Stress 1Y**	15 845	14 303	18 473	10 109
ANL Market 1M**	17 436	13 310	18 405	9 650
ANL Combined 1M**	16 411	12 437	17 404	8 706
M1	15 117	13 570	17 974	7 681
M2	1,42	1,40	1,54	1,26
M3	4,79	4,82	5,20	4,03
M4	1,41	1,34	1,41	1,28
LCR	200%	154%	200%	126%

* Miary ANL Base, ANL Stress, ANL Stress Market, ANL Stress Combined oraz M1 są wyrażone w mln zł, podczas gdy M2 jest miarą relatywną wyrażoną w postaci ułamka dziesiętnego. Miara ANL Stress jest limitowana do 1 roku, natomiast miary ANL Stress Market i ANL Stress Combined są limitowane do 1 miesiąca.

** Średnie, maksima i minima są obliczone za okres począwszy od dnia 1 lutego 2016 roku.

Pomiar ryzyka płynności Grupy

W pomiarze ryzyka płynności na poziomie Grupy uwzględnione są mBank Hipoteczny, mLeasing i do 20 maja 2016 roku Dom Maklerski mBanku, który od 21 maja 2016 został włączony do mBanku. Bank monitoruje poziom ryzyka płynności w tych spółkach w terminach miary ANL Stress, tak aby móc zabezpieczyć poziom płynności także na poziomie Grupy, w sytuacji wystąpienia zdarzeń niekorzystnych (kryzysowych).

Płynność Grupy w 2016 roku kształtowała się na bezpiecznym poziomie, co było odzwierciedlone w wysokiej kwocie nadwyżki środków płynnych nad zobowiązaniami krótkoterminowymi w terminach miary ANL Stress oraz miary LCR kalkulowanych na poziomie Grupy.

Niedopasowanie luki ANL Stress oraz wskaźnik LCR w terminach do 1M oraz do 1 roku na poziomie Grupy przedstawia poniższa tabela:

Miara*	2016			
	31.12.2016	średnia	maksimum	minimum
ANL Stress 1M**	19 153	15 798	19 905	12 214
ANL Stress 1Y**	17 170	15 642	19 608	11 952
LCR Grupa***	181%	179%	187%	173%

* Miary ANL Stress są wyrażone w mln zł.

** Średnie, maksima i minima są obliczone za okres począwszy od dnia 1 lutego 2016 roku.

*** Średnia, maksimum i minimum są obliczone za okres począwszy od dnia 30 września 2016 roku.

Ryzyko operacyjne

Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, mBank kieruje się zasadami i wymaganiami zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku, a także w rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego (w tym zwłaszcza Rekomendacjach M, H oraz D), które stanowią punkt wyjścia dla przygotowania ram systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie mBanku.

Narzędzia i miary

Przez ryzyko operacyjne Bank rozumie możliwość poniesienia straty, wynikającą z nieadekwatnych lub wadliwych wewnętrznych procesów, systemów, błędów lub działań podjętych przez pracownika Banku oraz ze zdarzeń zewnętrznych. W szczególności ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne.

Ryzyko operacyjne towarzyszy wszystkim procesom w bankach (nieadekwatne lub wadliwe wewnętrzne procesy, systemy, błędy ludzkie oraz zdarzenia zewnętrzne), a jego skutki mogą być bardzo dotkliwe. Charakteryzuje się asymetrycznym rozkładem strat – pod względem liczby przeważają straty o niewielkiej wartości. Duże straty występują rzadko, jednakże wielkość takiej straty może przewyższyć sumę pozostałych strat operacyjnych w danym okresie raportowym.

Bank w celu skutecznego zarządzania ryzykiem operacyjnym (identyfikacja, monitorowanie, pomiar, ocena, raportowanie, a także redukcja, unikanie, transfer lub akceptację ryzyka operacyjnego) stosuje metody oraz narzędzia ilościowe i jakościowe. Narzędzia stosowane przez Bank zmierzają do ukierunkowanego na przyczynę zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Podstawowym narzędziem jakościowym jest Samoocena Efektywności Zarządzania Ryzykiem wykonywana raz w roku przez jednostki organizacyjne Banku. Proces Samooceny ma na celu zwiększenie świadomości ryzyka operacyjnego, stworzenie platformy komunikacji o konieczności zmian i usprawnień procesów kontrolnych, a tym samym bardziej aktywne podejście do zarządzania ryzykiem operacyjnym. Efektem końcowym Samooceny jest identyfikacja i ocena kluczowych ryzyk i mechanizmów kontrolnych oraz stworzenie planów naprawczych nakierowanych na zmianę struktury lub optymalizację mechanizmów kontrolnych w celu zwiększenia adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej. Wdrożenie procesu Samooceny w Banku zostało zakończone we wrześniu 2015 roku. Proces zastąpił funkcjonujący wcześniej proces kontroli funkcjonalnych oraz Ankiety Oceny Środowiska Biznesowego. Wdrożenie procesu Samooceny w Spółkach Grupy mBanku oraz w oddziałach zagranicznych zostało zakończone w I połowie 2016 roku.

Bank przygotowuje także analizy scenariuszowe, które opisują ryzyka związane z występowaniem rzadkich, ale potencjalnie bardzo poważnych w skutkach zdarzeń ryzyka operacyjnego.

Kolejnym narzędziem są kluczowe czynniki ryzyka (KRI). Bieżące monitorowanie czynników ryzyka, uznawanych w danym momencie za kluczowe, pozwoli na przewidywanie z pewnym wyprzedzeniem występowania zwiększonego poziomu ryzyka operacyjnego i odpowiednie reagowanie przez jednostki organizacyjne w celu uniknięcia powstawania zdarzeń i strat operacyjnych.

W Banku, zgodnie z wymogami Rekomendacji M, funkcjonuje proces identyfikacji zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla wszystkich istotnych obszarów działalności banku oraz tworzenia nowych i modyfikacji już istniejących produktów, procesów i systemów, a także dla zmian struktury organizacyjnej.

Do ilościowych narzędzi metodologii ryzyka operacyjnego należy przede wszystkim zbieranie danych o zdarzeniach i efektach operacyjnych. Przy zastosowaniu, dostępnej w ramach Grupy mBanku bazy danych, dane o stratach wynikających z ryzyka operacyjnego są ewidencjonowane z ukierunkowaniem na przyczynę ich powstania. Analiza zaewidencjonowanych danych odbywa się w Departamencie Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem oraz w jednostkach organizacyjnych, co umożliwia tym jednostkom organizacyjnym bieżącą analizę ich profilu ryzyka. mBank korzysta także z dostępu do zewnętrznych baz danych o stratach operacyjnych i wykorzystuje je do analizy ryzyka operacyjnego i potencjalnych zagrożeń, na które narażone są instytucje działające w sektorze finansowym.

Strategia

Organizacja systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym ma na celu umożliwienie efektywnej kontroli oraz zarządzania ryzykiem operacyjnym na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej Banku. Struktura kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje w szczególności rolę Zarządu Banku, Forum Biznesu i Ryzyka, Wiceprezesa Zarządu ds. Zarządzania Ryzykiem, Departamentu Zarządzania Zintegrowanym Ryzykiem i Kapitałem, a także zadania osób zarządzających ryzykiem operacyjnym w poszczególnych jednostkach organizacyjnych i obszarach biznesowych Banku. Przygotowanie i koordynacja procesu kontroli i zarządzania ryzykiem

operacyjnym w Banku są skupione w centralnej funkcji kontroli ryzyka operacyjnego, podczas gdy zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się w każdej jednostce organizacyjnej mBanku i w każdej ze spółek Grupy. Polega ono na identyfikacji i monitorowaniu ryzyka operacyjnego oraz podejmowaniu działań służących jego unikaniu, ograniczaniu lub jego transferze.

Nadzór nad całością procesu kontroli ryzyka operacyjnego sprawuje Rada Nadzorcza Banku poprzez Komisję ds. Ryzyka.